

ного походження, кормів. / Захарів О.Я., Семанюк В.І., Шах А.Є. – Львів: ЛНАВМ ім. С.З. Гжицького, 2004. – 54 с.

Исследована чутливість ґрунтових мікроорганізмів к хімічному забрудненню і обґрунтована можливість їх використання в якості індикаторів стану якості ґрунту. Дано еколого-токсикологічну оцінку впливу відходів калійного комбінату на ґрунт і зроблені відповідні висновки.

Мікрофлора ґрунту, калійні кар'єри, індикатори стану ґрунту.

The paper investigated the sensitivity of soil microorganisms to chemical contamination and can reasonably use, turkey-tori of soil quality. An ecological and toxicological evaluation of influence-tion of waste plant on soil potassium and the correct conclusions.

Microflora of soil, potassium career, status indicators of soil.

УДК 630*17 (075.8)

СТРУКТУРА ДЕНДРОФЛОРИ РАЇВСЬКОГО ПАРКУ

***В.Я. Заячук, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Національний лісотехнічний університет України***

Вивчено таксономічну структуру автохтонної та культивованої дендрофлори Раївського парку. Виявлено асортимент видів для доповнення колекційного фонду парку.

Раївський парк, автохтонна та культивована дендрофлора, таксономічна структура, життєві форми, колекційний фонд.

В Україні практичним втіленням дендрологічних знань стало створення низки дендропарків на основі природних ділянок лісу з системою річок та озер, архітектурних садово-паркових споруд та колекції деревних рослин, які вирощують у відкритому ґрунті. Ці дендропарки часто належать до складу лісгосподарських підприємств. Наші дослідження присвячені проблемі збереження та раціонального використання автохтонної та культивованої дендрофлори України на прикладі Раївського парку, пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення.

Метою роботи було вивчення таксономічної структури автохтонної та культивованої дендрофлори Раївського парку, проведення розподілу дендрофлори за життєвими формами та походженням, виявлення оптимального асортименту порід-екзотів для доповнення колекційного фонду парку.

Матеріал і методика досліджень. Об'єктом досліджень є дендрофлора Раївського парку ДП "Бережанське лісове господарство". При вивченні автохтонної та культивованої дендрофлори Раївського парку нами систематизовано наявні результати наукових досліджень інших авторів [1, 5, 6] і

лісовпорядкувальні та лісоінвентаризаційні матеріали, що стосуються Раївського парку. Таксономія рослин прийнята відповідно до ієрархічної системи А.Л. Тахтаджяна (1987). Класифікацію життєвих форм деревних рослин приведено за І.Г. Серебряковим (1952, 1964) з розподілом на групи росту за С.Я. Соколовим (1965) [2]. Перспективи збагачення дендрофлори розглядали з використанням рекомендацій О.А. Калініченка (2003), М.А. Кохна, С.І. Кузнецова (2005) [3,4].

Результати досліджень. Таксономічну структуру дендрофлори Раївського парку наведено в табл. 1.

1. Таксономічна структура дендрофлори Раївського парку

Родина	Загальна кількість, шт.					
	родів	%	видів	%	форм	%
Відділ Голонасінні (<i>Pinophyta</i>)						
Кипарисові	3	4,8	7	7,9	3	33,3
Соснові	5	8,1	11	12,4	1	11,1
Тисові	1	1,6	1	1,1		
Разом	9	14,5	19	21,4	4	44,4
Відділ Покритонасінні (<i>Magnoliophyta</i>)						
Агросові	2	3,2	2	2,2		
Барбарисові	2	3,2	2	2,2		
Березові	4	6,45	4	4,4		
Бігنونієві	1	1,6	1	1,1		
Бобові	1	1,6	1	1,1		
Бруслинові	1	1,6	1	1,1		
Бузинові	1	1,6	2	2,2		
Букові	2	3,2	3	3,4	2	22,2
В'язові	1	1,6	1	1,1		
Вербові	2	3,2	6	6,7		
Гіркокаштанові	1	1,6	1	1,1		
Горіхові	1	1,6	3	3,4		
Гортензієві	2	3,2	2	2,2		
Деренові	2	3,2	2	2,2		
Жимолостеві	2	3,2	3	3,4		
Калинові	1	1,6	1	1,1		
Кленові	1	1,6	4	4,5	1	11,1
Крушинові	1	1,6	1	1,1		
Липові	1	1,6	2	2,2		
Магнолієві	2	3,2	2	2,2		
Маслинкові	1	1,6	1	1,1		
Маслинові	4	6,45	4	4,5		
Платанові	1	1,6	1	1,1		
Розові	13	21,0	17	19,1	2	22,2
Рутові	2	3,2	2	2,2		
Самшитові	1	1,6	1	1,1		
Разом	53	85,5	70	78,6	5	55,6
Всього	62	100	89	100	9	100

На основі проведених досліджень встановлено, що колекція деревних рослин Раївського парку нараховує 98 таксонів, в т.ч. 23 таксони відділу го-

лонасінні (*Pinophyta*) та 75 таксонів відділу покритонасінні (*Magnoliophyta*). За таксономічною приналежністю 98 видів, гібридів і форм дерев та кущів належать до 62 родів і 29 родин. Найбільша їх кількість – до родини розові (*Rosaceae* Juss.) – 19 таксонів, соснові (*Pinaceae* Lindl.) – 12, кипарисові (*Cupressaceae* F. Neger.) – 10, вербові (*Salicaceae* Lindl.) – 6, кленові (*Aceraceae* Lindl.) та букові (*Fagaceae* A. Br.) – по 5, березові (*Betulaceae* C.A. Agardh.) та маслинові (*Oleaceae* Lindl.) – по 4. До родин дубові (*Cornaceae* Link), липові (*Tiliaceae* Juss.), магнолієві (*Magnoliaceae* J. st.-Hil.) та ін. належить по 2 види. Серед декоративних форм в парку представлені *Picea pungens* 'Glauca', *Thuja occidentalis* 'Ellwangeriana', *Thuja occidentalis* 'Douglasii pyramidalis', *Fagus sylvatica* 'Atropurpurea', *Fagus sylvatica* 'Fastigiata', *Acer platanoides* 'Globosum', *Prunus divaricata* 'Atropurpurea' (*Prunus pissardii* Garr.), *Malus sylvestris* 'Pendula'.

Нами вивчено життєві форми представників автохтонної та культивованої дендрофлори Раївського парку та проведено розподіл дендрофлори за життєвими формами. Із життєвих форм найчисельнішими є дерева (69 видів), кущі (29 видів), в т. ч. з відділу Голонасінні (*Pinophyta*): дерев – 22 види, кущів – 1 вид; з відділу Покритонасінні (*Magnoliophyta*): дерев – 47 видів, кущів – 28 видів. Ліани, кущики, напівкущі та напівкущики в складі дендрофлори парку відсутні.

Нами здійснено розподіл дендрофлори Раївського парку за походженням. Так, дендрофлора Раївського парку за своїм походженням розподілена на автохтонні – 47 видів та інтродуковані – 42 види. Вивчення структури дендрофлори дозволило виявити оптимальний асортимент порід-екзотів для доповнення колекційного фонду парку.

Висновки

Отримані результати досліджень доцільно використати для детальної інвентаризації Раївського парку та розробки системи заходів щодо збереження його генофонду і проекту реконструкції парку. Вважаємо за доцільне включення Раївського парку, як і інших дендропарків лісогосподарських підприємств, до туристичної мережі. Крім того, використання Раївського парку як бази практик для учнів шкіл, коледжів та студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю «Лісове та садово-паркове господарство», «Ландшафтна архітектура» сприятиме покращенню їх фахової підготовки.

Список літератури

1. Раївський дендропарк – пам'ятка садово-паркового мистецтва / Ю.Г. Гринюк, І.Р. Гуменюк, О.В. Павлів, В.М. Свищо // Науковий вісник НУБіП України. Серія «Лісівництво та декоративне садівництво». – 2010. – Вип. 152, ч. 1. – С. 25–29.
2. Заячук В.Я. Дендрологія: підручн. / В.Я. Заячук – Львів: Апріорі, 2008. – 656 с.
3. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія: навч. посібник / О.А. Калініченко. – К.: Вища шк., 2003. – 199 с.: іл.
4. Кохно М.А. Методичні рекомендації щодо добору дерев та кущів для інтродукції в Україні / М.А. Кохно, С.І. Кузнецов. – К.: Фітосоціоцентр, 2005. – 48 с.

5. Крупкіна Л.І. Природна та інтродукована дендрофлора Раївського парку / Л.І. Крупкіна, С.М. Підховна // Науковий вісник НУБіП України. Серія «Лісівництво та декоративне садівництво». – 2010. – Вип. 152, ч. 1. – С. 94–98.

6. Черняк В.М. Культивована дендрофлора Волино-Поділля, перспективи її використання та збагачення / В.М. Черняк. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ, 2004. – 264 с.

Изучена таксономическая структура автохтонной и культивируемой дендрофлоры Раивского парка. Выявлен ассортимент видов для пополнения коллекционного фонда парка.

Раивский парк, автохтонная и культивируемая дендрофлора, таксономическая структура, жизненные формы, коллекционный фонд.

The taxonomical structures of the park Raivskiy autochthonic and cultivated dendroflora have been studied. The species assortment for the park collection fund enrichment has been recommended.

The park Raivskiy, autochthonic and cultivated dendroflora, the taxonomical structures, living forms, collection fund.

УДК 630*232

ДЕКОРАТИВНІ ВЛАСТИВОСТІ КРОНИ У ДЕРЕВНИХ РОСЛИН ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ЛАНДШАФТНИХ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР У ЗЕЛЕНІЙ ЗОНІ М. КИЄВА

І.В. Іванюк, кандидат сільськогосподарських наук

Наведено таксаційні показники та декоративні властивості крон у ландшафтних лісових культурах залежно від місцезростання у біогрупах.

Ландшафтні лісові культури, декоративні властивості, зелена зона, складний субір, композиція.

У композиціях з участю деревних рослин до основних декоративних елементів належать габітус крони, адже саме він являє собою об'ємний показник, який залежить від ступеня розвитку крони й стовбура у висоту та ширину. Як зазначають А.І. Колесніков [5] та Л.І. Рубцов [8], при використанні деревних рослин в декоративних композиціях першочергового значення набувають дендрометричні показники, і зокрема ті, що стосуються розвитку крони в ширину, які у поєднанні з висотою й визначають форму крони, а тому їх використовують як самостійний декоративний засіб чи у поєднанні з іншими. Форма крони окремих видів деревних рослин належить до найважливіших декоративних ознак, а тому деревні породи, з чітко окресленими геометричними формами, являють декоративну цінність та знаходять застосування при створенні композицій у садах і парках, під час озеленення вулиць, площ, а також будівель і різноманітних споруд [7]. Просторо-